

Indeclinables

Els mots indeclinables, no estan en sànskrit tan ben separats o classificats com ho estan en les demés llegües indo-europees (adverbis, preposicions, conjuncions i interjeccions); degut especialment al fet de que les preposicions són més aviat representades per vocables adverbials, emprats amb caràcter de preposició. [J. Gelabert p. 369]

Conjuncions

La major part de conjuncions en sànskrit, com succeeix amb el grec i el llatí, són derivades o compostes i molt poques són simples. És quasi impossible distingir amb propietat les conjuncions dels adverbis; i com aquests s'assemblen molt a les preposicions i als prefixos inseparables, en realitat, tota aquesta classe de paraules es redueix a una sola extremament unida a la de substantiu i adjectius. [J. Gelabert p. 374]

Hom pot distingir 2 tipus de conjuncions:

. Copulatives:

च i / també

चैव i / certament

उत i / també (de vegades implica dubte o interrogació)

अथ i अथो així / ara / llavors (són inceptives i s'utilitzen a principi de sentència, en contraposició a इति que indica fi d'una història, frase o capítol)

हि doncs (és causal, i com च es col·loca sempre a final de la paraula que acomplanya)

यदि i चेद् si (són conjuncions condicionals)

ततः després, llavors

तत् llavors

अन्यच्च, किञ्च, अपरञ्च, परञ्च, अपिच etc. : no obstant, a més a més, una altra vegada

. Disyuntives:

वा o (es col·loca sempre a final de paraula i mai al principi)

तु किंतु però

Interjeccions o exclamacions

Les interjeccions d'us més freqüent són [J. Gelabert p. 375]:

भोः ay! ah! (per cridar davant el vocatiu)

अहो i वत ay! ah! (de dolor)

ह हह हहह oh! ah! (d'alegria)

अंह oh! (de sorpresa, perplexitat)

उम् de còlera

धिक् d'horror

हन्त d'exortació o animació

स्वाह pròpia dels sacerdots que presenten ofrenes en els sacrificis.

Excepte aquesta última, totes les demés tenen un sentit difós i amb freqüència s'empreen les unes per les altres.

Adverbis [J. Gelabert p. 375]

L'adverbi és lo que qualifica al verb (l'acció), es fa amb acusatiu, instrumental i ablatiu.

Com els noms poden dividir-se en simples i compostos.

Els **adverbis simples** es subdivideixen en 4 classes:

1ª. Adverbis formats dels casos de la declinació de substantius i adjectius i de paraules antiquades.

El cas amb més exemples és el Acusatiu singular:

de क्षिप्र *kṣipra* ràpit > क्षिप्रम् *kṣipram* ràpidament

de नित्य *nitya* **sempiterno** > नित्यम् *nityam** sempre

de काम *kāma* desig > कामम् *kāmam* de bon grat (emprat també freqüentment com a partícula concessiva: 1)

efectivament, en realitat 2) concedit, reconegut [generalment amb imperatiu]) ... [Macdonell p. 150]

Molts surten també de l'Acusatiu neutre:

de नामन् *nāman* **nomen lat.** > नाम *nāma** per nom

de साधु *sādhu* bo > साधु *sādhu** bé

किम् *kí-m* què? per què? / també és una partícula interrogativa que no es tradueix i suposa la resposta 'no' / conj. si en dobles preguntes seguida de kim vā, kimuta o simplement uta, vā o āhosvid 'o'. [Macdonell p. 150]

तत् per això

यत् perque

तावत् tant

यावत् tant (de temps)

* L'accent, emprant la paraula com adverbi, freqüentment canvia.

Altres adverbis es formen del cas Instrumental:

तेन *téna* (de sas, sã, tad) per això

चिरेन *ciréna* llarg temps

तरसा *tarasã* ràpidament

उत्तरेण *uttaréna* al nord, cap al nord

येन *yéna* (de yas, yã, yad) perque, de quina manera, ...

Del Dativu, Ablatiu, Genitiu i Locatiu hi han pocs exemples:

Abl.) Tots els adverbis emprats amb aquest cas expressen alguna modificació de la noció ablativa fundamental de separació: [Macdonell p. 145-46, n. 177 c]

अर्वाक् *arvãk*, पुरा *purã*, पूर्वम् *pūrvam*, प्राक् *prãk* > avans, avans de (temps)

अनन्तरम् *an-antaram*, ऊर्ध्वम् *ūrdhvãm*, परम् *param*, परतः *para-taḥ*,

परेण *páreṇa*, i प्रभृति *prabhṛti* > després, després de (temps)

वहिः *vahíḥ* > fora, afora

अन्यत्र *anyã-tra*, ऋते *ṛté* (també ac.) > a part, separadament

Gen.) Quasi tots els adverbis emprats amb aquest cas expressen alguna relació en l'espai:

अग्रे *ágre*, अग्रतः *agrataḥ*, पुरतः *pura-taḥ*, पुरस्तात् *purás-tāt*, प्रत्यक्षम् *praty-akṣam*,

i समक्षम् *sam-akṣam* > abans de, davant de, en presència de

पश्चात् *paścāt* > després de, pel radere de, des de ponent, a la fi

परतः *para-taḥ*, परस्तात् *parás-tāt* > més enllà de, més lluny

उपरि *upári* (també ac.) i उपरिष्टात् *upári-ṣtāt* > damunt, per damunt, dalt, adalt, sobre

अधः *adháḥ* i अधस्तात् *adhás-tāt* > sota, a sota, avall, cap avall, davall, abaix

Amb genitiu també s'utilitza कृते *krte* > per

[Macdonell p. 145-46, n. 177 c]

2ª. Els adverbis que formen el segon grup, fan l'ofici d'adverbis

d'afirmació:

आम् *si*
 किल *kila* sense dubte
 नूनम् *nunám* probablement
 एव *evá* partícula enfàtica: certament, solament
 अपि *també, a més a més, fins i tot*
 प्राय *normalment, generalment, quasi sempre, en la majoria dels casos.*

de negació:

न *no*
 मा *mai, absolutament no*
 विना *sense (amb inst. o acc.)*
 नहि *nahí*
 मास्म *māśma*
 मात्य *mātya*

d'interrogació:

किम् *kím* > quin? què? (*kím* *vartate* = *qué* *passa?*) *per què?* *com?*
 (en ins. allò emprat o necessitat, en gen. que ho usa o necessita. *Perry p. 89 nota**)
 किञ्चु *kínnu* > què? *per què?*
 तु *potser?* *tal vegada?*
 कच्चि *kaccit*
 कथं *com?*
 क *qui, què*
 कदा *quan?*

de comparació:

इव *com, igual que, com si* (normalment es posposa al terme de comparació)
 एव *evá, एवम् evám* > tant, així

de quantitat:

अतीव *(ati+iva)* molt
 अलम् *álam* > bastant
 एकशस् *ekaśás* > un a un
 शतशस् *śataśás* > per centenars

de mode:

था *així, llavors*
 इत्थम् *d'aquesta manera, així*
 तथा *d'aquesta manera, en aquest cas*
 यथा *d'aquesta forma, com*
 अन्यथा *anyátha* > d'una altra manera
 सर्वथ *de totes maneres*
 एवम् *evám* > certament
 हि *doncs, ja que, en efecte*
 सह *sahá* junt amb

सम्यक् juntament, simultàniament; correctament; completament, plenament, del tot.
पुनर् पुनार > novament

de temps:	दा यदा quan, si कदाचन कदाचित् कदापि de vegades, de tant en tant अधुना इदानी ara सदा <i>sadā</i> सर्वदा <i>sarvadā</i> > sempre, ह्यस् <i>hyás</i> > ahir नित्यम् sempre, diariament दिवा <i>divā</i> > de dia सहमा de sobte, tot d'un cop चिरम् que dura/triga molt, prolongat, llarg; que/de fa molt de temps; antic, remot	तदा llavors अद्य <i>adyá</i> > avui नक्तम् <i>náktam</i> > de nit	इव: demà	
de lloc:	त्र on अत्र o इह <i>ihá</i> aquí तत्र <i>tátra</i> alli, allà यत्र <i>yátra</i> a on कुत्र <i>kútra</i> on? क्व <i>kvá</i> cap a on? सर्वत्र <i>sarváttra</i> a tot arreu अन्तर <i>antár</i> dins आरात् lluny	तस् d'on अतस् o इतस् d'aquí, des d'aquí ततस् d'alli (també: per lo tant) यतस् d'on... (del qual) कुतस् d'on? per què? वहिस <i>vahis</i> fora		
de dubte:	स्विद् pot ser किंस्विद् què? per què? अपिनाम pot ser उत pot ser			

3ª. Els adverbis del tercer grup es formen principalment amb els sufixes:

चित्, चन i अपि donen lloc als indefinits, ex.: कदा+चित्-चन-अपि > de vegades, de tant en tant
तस् aporta a la paraula el significat d'ablatiu, ex.: भग्यतस् *bhagyátas* per fortuna
त्र origina adverbis de lloc, ex.: सर्वत्र *sarváttra* a tot arreu, per tot arreu; तत्र *tátra* alli, allà
था forma adverbis de mode, ex.: अन्यथा *anyátha* > d'una altra manera
दा forma adverbis de temps, ex.: कदा *kadā* quan?, सर्वदा *sarvadā* sempre, एकदा *ekadā* una vegada
घा i शस् formen adverbis distributius i de quantitat, ex.:

द्वया *dvidhā* doblement, द्विशस् *dviśás* dos per dos, बहुशस् *bahuśás* abundantment, etc.

वत् on la paraula pren el significat de semblança, manera de, com, etc. ex.:

मनुष्वत् *manuṣyát* com Manu, अग्निवत् *agnivát* com el foc, पूर्ववत् *pūrvavát* com abans/al principi

कृत्वस् *krtvás* vegada s'afegeix al cardinal *pāñca* cinc i als altres numerals.

सकृत् *sakṛt* una vegada pot considerar-se abreviació de सकृत्वस् *sakṛtvás* aquesta vegada; als cardinals द्वि i त्रि s'afegeix solament s i en चतुर "quatre vegades" es perd el sufixe.

4ª. La quarta classe d'adverbis es forma mitjançant prefixes, els principals són:

अ o अन् que poden prefixar-se a noms i participis, i tenen força privativa, ex.:

अजर *a-jāra* no vell, jove, अमर *a-māra* no mortal, immortal,
 अशक्य *a-śākya* no possible, impossible, अनन्त *an-ant* no finit, indeterminable
 अति *āti* denota excès o augment, ex.: अतिमहत् molt gran, अतिक्रम transgredir
 आ vers aquesta part, ex.: आगम् anar vers aquesta part, venir vers aquí, venir
 दुस् (दुर् devant sonora) porta la idea de mal o difícil, ex.: दुष्कृत mal fet, दुर्मनस् mal intencionat
 सु bé, bo, ex.: सुवर्ण *suvarṇa* bon color (or), सुदर्शन *sudārśana* bona vista, सुमनस् bona ment
 निस् (निर् devant sonora) té sentit privatiu o negatiu, i no s'afegeix a participis,
 ex.: निष्फल sense fruit, निर्बल impotent
 वि indica separació, de vegades té força augmentativa, ex.: विशत्र *inermē*, desarmat, विमहत् molt gran
 etc.

Els **adverbis compostos** s'explicaràn en el següent capítol "Formació de compostos".

Prefixes ¹

Els prefixes que s'afegeixen als verbs, substantius i de vegades als adjectius s'anomenen उपसर्ग .

अधि ¹	sobre, a sobre, damunt
अपि ¹	sobre, en; encara, fins i tot; encara que, tot i que...; कोऽपि quelcom, न कोऽपि ningú; ...
अभि ¹	cap a, en direcció a, vers
अव	avall, ex. अवहत्य
उप	a prop, ex. उपगत्य
दुस् ²	dolent, ex. दुःख infelicitat, dolor, malestar
नि ¹	a baix, sota, sub-; dins, a l'interior de, in-, im- ...
निस् ²	fora, fora de, lluny de; sense, mancat de, des
प्र	equivalent al pre- llatí, ex. pre-veure
प्रनि ¹	cap a, en direcció a, vers / contra, de tornada, ...
वि ¹	contra, des-, molt, diversament, diferentment; separadament: des-, a-, sense... ex. ज्ञान [coneixement de caire més teòric] > विज्ञान [con. més experiencial, metafísic]
सं	junt ex. संगत्य
सम	igual (gr. homo)
सु	bó, convenient; agradable, bonic; propici, favorabl. ex. सुख felicitat, plaer, benestar

¹ Tant amb arrels verbals com amb derivatius (arrels verbals substantivades) l'इ o उ final d'un prefix normalment cerebralitza l'स् inicial de l'arrel que precedeix o prefixa, i en alguns pocs casos la ष romànic inclús després d'una अ d'augment o reduplicació. [Perry p. 60, n: 191]

Ex. सद् + नि → निषीदति, स्था + अधि → अधिष्ठीयते (pres. pass.), अध्यष्ठीयते (imp. pass.), उप + नि + सत् → उपनिषत्

² La स् final dels prefixes acabats en इस् i उस् desdevé ष davant de क् ख् प् i फ् . Ex. पद् + निस् → निष्पद्यते

Alguns pocs prefixes es componen amb un nombre limitat d'arrels verbals:

तिरस् al costat, a l'altre costat, a part, a través, contra

¹ Els preverbs (prefixes, preposicions, etc.) són una herència indoeuropea;

ex.: veure → pre-veure (amb sànscrit és <pra-> // vertir → per-vertir / di-vertir / con-vertir (con [junt] = sam => c=s)

Algunes relacions: indoeuropeu -- sànscrit

ph → f -- bh

(femina -- bhaminī)

(fregir -- bhrajj)

तिरस् + कृ fer → तिरस्कुर्वन्ति *tiras-kurvanti* ells abusen

तिरस् + धा posar → तिरोघा *tiro-dhā* ocultar, disimular, posar a part

तिरस् + भू ser → तिरोऽभवन् *tiro-'bhavan* ells desapareixen

पुरस् al devant, ...

पुरस् + कृ i धा posar devant, honorar → पुरस्कियन्ताम् *puraskriyantām* sean ellos honorados

आविस् obertament, públicament, francament

आविस् + कृ manifestar, mostrar → आविष्करोति ell o ella manifesta, mostra

आविस् + अस् i भू aparèixer, manifestar-se, representar → आविरासीत् ell o ella apareix

अलम् bastant, prou, suficient

अलम् + कृ adornar, embellir

श्रद् paraula antiga que significa 'cor', 'ànim' i que ha adquirit el caràcter d'adverbi es combina amb धा

श्रद् + धा → श्रद्धामि jo crec, dono fe, confio

नमस् i similar amb aquest adverbi que ve de 'reverència', 'homenatge', 'cortesia', 'salutació'

नमस् + कृ → नमस्कृत्य havent adorat

अस्तम् accusatiu de अस्त (casa)

अस्त + कृ → ?

अस्त + इ anar, sortir, partir → अस्तमित *astam-ita* posar-se (el sol)

Regla de tots els prefixos en relació a un verb:

(1) o no altera el seu significat, solament enfatitza (2) o el torna oposat (3) o li canvia el significat

Preposicions

[Dicc. MM: preposición. palabra invariable que establece una relación, según la preposición entre otras 2 palabras, una de las cuales expresa un complemento de la otra; ... (V. <<afijo>>) / ...]

No hi ha en sànscrit verdaderes preposicions en el sentit modern que donen els gramàtics a aquesta paraula. Però moltes paraules adverbials s'utilitzen amb els noms d'una manera que els assembla a les preposicions d'altres llengües, en les quals ha estat major el desenvolupament d'aquesta classe de paraules.

El règim de les preposicions en sànscrit, com llengua més antiga, està indubtablement menys determinat que en les llengües modernes; i a mesura que ens remontem a un idioma encara més antic, com per exemple, el dialecte vàdic, trobem en ell multitud de signes i formes gramaticals (entre altres l'anunàsica) que tenen un us molt més indefinit que el sànscrit clàssic o brahmànic. [J. Gelabert p. 373]

Les preposicions, o més estrictament parlant, els prefixos adverbials, son emprats amb verbs tan freqüentment en sànscrit com en grec.

Ex.: बुद् + अनु → 3 p. s. pres. अनुबोधति, धा + सम्-आ o समा > समादधाति. [Perry p. 21 n. 81]

Preposicions verbals, en hi han unes 20, es combinen amb les arrels i es conjuguen com el verb.

Ex. सम् junt + गम् anar → संगम् anar junt, unit → संगच्छति 3a persona singular.

L'arrel composta amb la preposició pot ser utilitzada com a forma nominal, afegint un sufixe primari:

ex. संगम → sam-gam-á unió

Els següents prefixos són emprats amb verbs:

अनु अव उद् उप नि निस् परा परि प्र सम् अधि अपि अभि नि प्रति वि. [Perry n. 169 i n. 190]

- Regeixen Acusatiu:

अति *āti* ultra, més enllà (*atikramati* ‘ultrapassa’); extraordinàriament, molt, super-, sobre- (*atisundara* ‘extraordinàriament bònic’); que va més enllà de, que ultrapassa, noció de transcendir, creuar un límit (*atikrānti* ‘transgressió’); ...

अनु *ānu* després de, darrere de, posterior a (anugāmin ‘el qui va darrere de’, ‘seguidor’); segons, conforme a, favorable a, cap a (anukarāṇa ‘acció de fer conforme a’, ‘imitació’); subordinat a, sub, vice; al llarg de, longitudinalment, ordenadament, consecutivament (anukrama ‘fet d’anar al llarg de’, ‘ordre’, ‘seqüència’); juntament amb (anugāmin ‘anar juntament amb’, ‘company’); ... [llatí post]

अभि *abhi* cap a, en direcció a, vers (*patati* ‘cau’ → *abhipatati* ‘ataca, escomet, va cap a’); davant; pel que fa a; a causa de, per a (especialment amb verbs de moviment: *abhikram* ‘anar cap a, acostar-se, apropar-se’); com a prefix de substantius i verbs també indica ‘intensitat’ (*kamp* ‘tremolar’ → *abhikamp* ‘tremolar intensament, estremir-se’); [aquest és un sufixe que canvia molt poc el significat de les arrels, no es veu una gran diferència]

उप *ūpa* a prop de, al costat de, juntament amb, cap a, vers (sentit d’anar cap un lloc determinar, d’acostar-se, de proximitat i contigüitat: *upagacchati* ‘apropar-se’; *upanayana* ‘iniciació’ ‘portar aprop de’; *āsana* ‘seient’ ‘aseure’s’ → *upāsana* ‘seure’s a prop de deu (culte); dessota, sota de; ... [llatí sub]

परि *pāri* al voltant, a l’entorn, pels vots (<peri> grec → periscopi ‘mirar al voltant’, <um> alemany; normalment reforça la idea del verb: *ikṣā* ‘mirar’ → *parikṣā* ‘mirar al voltant, examinar, examen’; *cint* ‘pensar’ → *paricintita* ‘rumiat, molt ben pensat’); cap a, en direcció de; un a un, cadascun; amb, juntament amb; sense, llevat de, fins a; ...

प्रति *prāti* cap a, en direcció a, vers (*nagaram prati* ‘cap a la ciutat’; *pratigam* ‘anar cap a’); contra, de tornada, a canvi (sentit de reciprocitat o correspondència; inverteix el moviment dels verbs o substantius: *vad* ‘parlar’ → *prativad* ‘contestar’; *bimba* ‘imatge’ → *pratibimba* ‘reflex’; *mārga* ‘camí’ → *pratimārga* ‘camí de tornada’); contra, anti- (sentit d’oposició; amb nom d’animals = ‘hostil’; i amb mots que indiquen combatent, bàndol, etc. = contrari: *nāyaka* ‘heroi’ → *pratināyaka* ‘antiheroi, vilà’; *pakṣa* ‘bàndol’ → *prataipakṣa* ‘bàndol contrari’); ...

अन्तर entre, en mig de, entremig / dins, a dintre, endins, endintre/ de dins, interior, intern.

- Regeixen Ablatiu:

अप *āpa* fora de, lluny de, sense; expressa ‘separació’ o ‘negació’ (*apagam* ‘marxar’, ‘anar-se’n lluny’, ‘apartar-se, desaparèixer’; *apadhuma* ‘sense fum’); corrupte, malmès, dolent (expressa corrupció o maldat: *apakṛ* ‘fer mal, malmetre, ferir’; *śabda* ‘paraula’ → *apaśabda* ‘paraulota’, ‘molt incorrecte’; *māna* ‘honor, orgull’ → *apamāna* ‘insult’; *apakarman* ‘mala acció’; *kīrti* ‘fama’ → *apakīrti* ‘mala fama’); contradicctori, invers (expressa ‘direcció oposada’ o ‘significat contrari’: *apakṛṣ* ‘treure, extraure, expulsar’; *apasavya* ‘el contrari de l’esquerra, el dret’); cap avall, en profunditat (expressa la noció de ‘sota’: *apaikṣ* ‘mirar en profunditat, cercar, considerar, esperar, requerir, apreciar’). [llatí ab]

आ *a* a prop de, vora, al costat; amb verbs o substantius de moviment, transport o intercanvi, inverteix la direcció (*gam* ‘anar’ → *āgam* ‘venir’; *gamana* ‘anada’ → *āgamana* ‘vinguda’, ‘arribada’; *gama* ‘anada’ → *āgama* ‘ensenyança que ve donada (ref. tantra); *dā* ‘donar’ → *ādā* ‘rebre’ ‘agafar’, ‘pendre’; *nī* ‘conduir’, ‘traslladar’ → *ānī* ‘portar cap aquí’); fins a (s’utilitza en molts indeclinables), fins i tot; de *, des de, a partir de (*āsamudram* ‘des de la mar’ o també ‘fins al mar’; *maraṇam* ‘mort’ → *āmaraṇam* ‘fins a la mort’). [llatí ad]

* de vegades s’usa amb Ablatiu en el sentit de “no partir d’aquí”, però normalment significa ‘fins’.

Aquesta preposició, menys sovint també pot anar amb acusatiu. [Perry n. 130](#)]

- Regeixen Locatiu:

अधि *ádhi* (a) sobre, damunt (moviment de projectar, posar sobre, una cosa que es posa sobre una altra); pel que fa a; superiorment, principalment, supremament; excessivament, abundantment. [llatí ad]

अपि *ápi* sobre, en (el lloc on passa una cosa); també (utilitzat també com una partícula enfàtica); encara, fins i tot; encara que, tot i que, malgrat ('tot i així', 'tanmateix'); *ko'pi* 'quelcom', *na ko'pi* 'ningú'; ...

- Altres preposicions:

अव sota, abaix, avall, cap avall (*gam* 'anar' → *avagam* 'anar sota de les coses', 'entendre'; *avagama* 'comprensió' 'coneixement'); expressa també sentit peyoratiu i de separació (*māna* 'honor' 'orgull' → *avamāna* 'insult').

उद् dalt, cap a dalt, amunt, cap amunt (*aya* 'anar' → *udaya* 'pujar, sortir dels astres' 'emergir', també de vagades vol dir 'prosperitat'); sortir, marxar, desaparèixer (pot tenir un caràcter privatiu).

नि a baix, sota, sub-; dins, a l'interior de, in-, im-; molt, intensament (intensifica el verb o substantiu: *kama* 'desig' → *nikama* 'molt desig'; *nitarām* 'molt', 'plenament, completament, de totes les formes possibles, en tots els casos', 'excessivament, desmesuradament'); ocasionalment té significat negatiu: sense mancat de, des-, dis- (com a preverb també canvia el procés de l'acció o la nega).

निस्-र fora, fora de, lluny de (*nirgata* 'anat' participi, 'fora de'; *nirukta* 'dit, pronunciat, expressat, esmentat, enunciat' interpretació, etimologia; *naya* 'principi filosòfic, argument' → *nirṇaya* 'decisió'; *nirṭyaj* 'expulsar', *niḥsr* 'sortir, partir', també 'plenitud, intensificació, eficàcia o certesa de l'acció'; *nirvac* 'explicar'; *niści* 'tenir la certesa' → *niścaya* 'certesa'; sense, mancat de, des-, dis-, in-, im (com a prefix davant de substantius i adjectius el sentit predominant és el de negació, un 'estar a for a' o 'llunyania' que equival a l'absència o negació: *dhana* 'riquesa' → *nirdhana* 'pobre'; *vasatra* 'roba' → *nirvasatra* 'despullat, sense roba'; *dharma* 'justícia' → *nirdharma* 'injustícia, fora del dharma').

Ex. निर्वन → निस्-र + व bufar + अन = निर्वन bufar molt, extingir el foc de la passió, del desig

परा fora de, lluny de; també pot tindre un sentit negatiu: *jaya* victòria → *parājaya* 'derrota'.

प्र endavant, cap endavant; (davant adjectius i substantius: molt, en gran mesura (davant substantius també en pot negar el sentit); normalment intensifica el verb.

वि contra, des-; molt, diversament, diferentment; separadament: des-, a-, sense; diferent; molt, abundant, pluri-; intens; variat, divers; separat, dividit [els significats principals són: oposició, inversió, negació, privació, varietat, pluralitat, multiplicitat, dispersió del moviment, especificitat, distinció, separació].

सम् amb, junt, juntament, junt amb (semblant al con-: conjunt, com- compost, posar junt; compassió); plenitud, intensificació (intensifica la idea de l'arrel); igualtat, semblança, similitud.

.....

L'arrel verbal कृ de vegades assumeix (o reté de una condició més originària) una स् inicial després del prefixe सम् (també de vegades després de परि). Ex.: संस्करोति, संस्कुरुते, सम्स्कुरुवन्. [Perry n. 395]

Els prefixes adverbials आवस् प्रदुस् तिरस् पुरस् i अल्म् sovint són utilitzats amb कृ i amb dos o tres verbs més, els més freqüents són अस् ser i भू devenir. [Perry n. 396]

Qualsevol nom o tema-adjectiu és subjecte a ser compostat amb les formes verbals o derivatives de les arrels कृ i भू en la manera de prefixes verbals. Si el final del tema és una a-vocal o una i-vocal, aquesta es canviada per ई; si és una u-vocal canvia a ऊ. Els temes consonants prenen la forma que tenen abans de les terminacions consonants, segons les lleis de sandhi; però temes acabats en अन् canvien a ई.

Ex.: स्वीकरोति 'ell s'ho fa seu', 'ell s'apropia'; भस्मीकरोति (भस्म्) 'canvia a cendres', 'es crema';

स्तम्भीभवति (स्तम्भ) 'reb un correu'; शुचीभवति (शुचि) 'esdevé pur'; साधूकरोति 'es fa sagrat'. [Perry n. 397]

.....

Suffixes

Hi han suffixes primaris i secundaris. Els suffixes **primaris** कृत् s'afegeixen directament a una arrel verbal. Els suffixes **secundaris** तद्धित s'afegeixen a substantius i adjectius, per exemple:

कृशला hàbit + त्व → कृशलत्व habilitat,

सत् existent, també bo + त्व → सत्त्व bondat, existència

कृत् Suffixes primaris

Amb suffixes primaris s'obtenen molts nomina actionis, nomina agentis y abstractes, conservant substancialment l'idea del verb; tot i que degut a la seva variada aplicació, poden modificar-se, passant a desenvolupar l'ofici d'adjectius o apelatius. [J. Gelabert p. 379 n. 527]

Algunes apreciacions generals [Mandonell p. 159-60 n. 182/1]:

- 1) L'arrel verbal es mostra en la seva forma forta. Ex. वेद *véd-a* 'coneixement'
- 2) En significat poden dividir-se en noms d'acció abstracta (cognate en sentit infinitiu) i noms d'agent concret (cognate en sentit participi) emprats com adjectius o substantius. Ex. मति *ma-tí* 'pensament', योध *yodh-á* 'combatent, lluitador'. Altres significats són solament modificacions d'aquest dos. Així, substantius abstractes sovint adquireixen un sentit concret: नयन *nay-ana* 'acció de portar; de conduir, de dirigir' significa també 'ull' (l'organ que condueix).
- 3) Quan l'arrel nua s'utilitza com a tema declinable, normalment no canvia: द्विष् *dvīṣ* 'enemic', युध् *yúdh* 'combatent'. Moltes d'aquests temes són utilitzats sols a final de compostos: दुह् *duh* 'que muny, que esprem'.
- 4) Arrels acabades en आ s'escursen a अ, i les que acaben en इ उ o ऋ es modifiquen sempre afegint una त् aquests temes usen sols com a membres finals d'un compost: सुकृत् *su-kṛ-t* 'fent bé'.
- 5) Varis suffixes primaris nominals estàn connectats amb sistema verbal: अत् अन माम amb els participis del present i del futur; वांस् amb participis del perfecte; त न amb participis del passat passiu; अनीय¹ तव्य^{1/2} य amb els del gerundi.

¹ La part final ईय i य d'aquests dos suffixes es secundària, però el conjunt és emprat com a sufixe primari.

² La primera part de तव्य *tav-ya* probablement és derivada del antic infinitiu acabat en तवे.

- 6) ईयांस् i इष्ट formen temes comparatius i superlatius.

Els sufixes més utilitzats i importants són:

अ amb aquest sufixe es formen noms de tota mena, els gramàtics originaris enumeren 23 classes diferents, els principals són [J. Gelabert p. 370-82 n. 527]:

1) Noms que signifiquen l'acció expressada pel subjecte (nomina agentis). Generalment guñada la vocal de l'arrel, poques vegades pren वृद्धि, i en altres no canvia. El fem. és quasi sempre en ई, podent també ser आ. Ex.: de la √ दिव् brillar m. देव *dev-á*, f. देवि *dev-ī* > brillante

de la √ सृष् arrastrar: m. सर्प *sarp-á*, f. सर्पी *sarp-ī* > serpiente

de la √ नी conducir: m. नाय *nāy-á*, f. नायी *nāy-ī* > guía

de la √ बुध् saber: m. बुध *budh-á**, f. बुधी *budh-ī* > sabi-o/a

* no confondre amb बुद्ध *bud-dhá* participi passiu que significa instruit (per revelació), il·luminat.

Observació 1:

Sense necessitat d'aquest sufixe, totes les arrels poden entrar com element final d'un compost, prenent el mateix significat que els nomina agentis, ex.: *dharmavid* (dharma+vid) coneixedor del deure, *senāni* (senā+ni) conductor o capità d'un exercit, *karmakṛ* (karma+kṛ) qui comet un crim, *viśvajī* (viśva+jī) vencedor de tots, etc. Aquests compostos que, juntament amb tot el tema verbal simple y derivat pot declinar-se, si la seva lletra final s'ajusta a les regles corresponents del sandhi, com *rāṭ* rei Nom. de √ *rāj*, *gīr* veu Nom. de √ *gī* cantar, *dēviṣ* i *mūmūrṣ* Nom. *dēvīt* i *mūmūr*, pateixen les següents variacions:

1^a afegeixen त् a les arrels acabades en vocal breu, ex.:

de जि vèncer > शत्रुजित् *śatrujī-t* vencedor de enemics

de स्तु alabar > देवस्तुत् *devastū-t* alabador dels deus

de भृ portar > धर्मभृत् *dharmabhṛ-t* sostenidor del deure

2ª Les arrels गम् तन् नम् मम् यम् perden m final i afegeixen त् segons la variació 1^a, ex.:

de अध्वन् camí + गम् > अध्वगत् *adhva-gat* vianant, que va per la via.

[Un tema nominal acabat en n com 1er membre d'un compost perd generalment la nasal.]

3^a Si acaben en म् (excepte els de la variació 2^a), com també *pracch*, *bhaj*, *vah* i *sah*, allarguen la vocal, ex.: de भार + वह् > भारवाह् *bhāravāh* que porta pes o càrrega.

4ª Els sustantiu दृश् significant 'aspecte, aparença', precedit dels pronoms मद् त्वद् अस्मद् युष्मद् भवत् तद् एतद् यद् i किम् fa que aquests perdin llur consonant final, allargant en compensació les últimes vocals del tema respectiu, ex.:

मादृश् semblant a mi, com jo

तादृश् semblant, paregut, com aquest/aquell

कीदृश् semblant a què o a qui?

Observació 2:

Alguns temes, especialment els nomina agentis admeten en la seva formació un Acusatiu singular (no sempre regular). Ex.:

de √ वद् parlar amb l'adjectiu प्रिय agradable es forma प्रियम्वद् *priyamvad-á* agradable en el parlar

de √ कृ fer i भय *bhayá* temor es forma भयङ्कर *bhayaṅkar-á* terrorífic

de √ दम् domar i अरि *ári* enemic es forma अरिन्दम *arindam-á* vencedor de l'enemic

2) Noms abstractes, la major part masculins, que indiquen l'estat, mitjà o manera de ser. Generalment prenen guṇa, ex.:

de √ भू ser > भाव *bhāv-a* existència, ser

de √ पच् cuinar, coure > पाक *pāk-a* cocció

de √ चि recullir > चाय *cāy-a* col·lecció

de √ जि vèncer > भाव *jáy-a* victòria

de √ कम् estimar > काम *kām-a* amor

I femenins en आ rarament alterada la vocal de l'arrel, ex.:

de √ क्षुध् menjar > क्षुधा *kṣudh-ā* gana

de √ चिन्त् pensar > चिन्ता *cint-ā* pensament

de √ जृ envellir > जरा *jar-ā* vellesa

3) Molts nomina actionis, els que expressen l'acte o l'acció de l'agent, guñen generalment la vocal radical, ex.:

de √ ग्रह् agafar > ग्रह *gráh-a* captura

de √ इ anar > अय *áy-a* moviment

de √ विद् saber > वेद *véd-a* coneixement

de √ ह् हे cridar > हव *háv-a* cridament

अन Amb aquest sufixe s'obtenen principalment noms neutres d'acció (noms que expresen l'acció del verb), guñen i com a final de compostos forma adjectius, el femení és sempre en ई.

Ex.: de √ कृ fer + अन → करण *kár-ana* acció o acte de fer
 de √ दुह् munyir + अन → दोहन *doh-ána* acció de munyir
 de √ मन्द् alegrar-se + अन → मन्दन *mand-ána* gustós, divertit
 de √ दृश् veure + अन → दर्शन acció de veure
 de √ स्वप् dormir + अन → स्वपन *svap-aná* endormiscat
 de √ पत् caure + अन → पतन caiguda; també l'acció de volar
 de √ मुच् alliberar + अन → मोचन alliberament, acció d'alliberar-se [मुच्+स → मोक्ष lliberació]
 de √ यज् sacrificar + अन → यजन acció de sacrificar
 de √ वच् parlar + अन → वचन discurs

अस् Forma noms neutres, abstracte o apelatius, amb significació diversa. La vocal de l'arrel pren guña.

Ex.: de √ मन् pensar + अस् → मनस् *mán-as* enteniment
 de √ सृ fluir, manar + अस् → सरस् *sár-as* aigua
 de √ वच् parlar + अस् → वचस् *vác-as* paraula, discurs
 de √ पि beure + अस् → पयस् *páy-as* beguda

इन् Està al final dels mots compostos, amb freqüència té el mateix significat que el sufixe अ. Amb aquest sufixe es formen molts noms d'acció. El femení acaba en इनी.

Ex.: de प्रपा beure molt + इन् → प्रपायिन् *prapāy-in* gran bebedor
 de निवप् prodigar, escampar, sembrar + इन् → निवापिन् *nivāp-in* que sembra, que escampa
 de उद्भास् brillar, resplendir + इन् → उद्भासिन् *udbhās-in* brillant, resplendent
 de √ पथ् caminar + इन् → पथिन् *pathin* camí
 de √ वद् parlar + इन् → वदिन् *vadín* parlant
 de √ गम् anar + इन् → गमिन् *gamín* caminant

तव्य Igual al -ble llatí, forma participis futurs, abans del sufixe l'arrel si pot pren guña

Ex. श्रु escoltar + तव्य → श्रुतव्य escoltable
 पा beure + तव्य → पातव्य potable
 कृ fer + तव्य → कर्तव्य deure, el que s'ha de fer
 गम् anar + तव्य → गन्तव्य on es pot anar
 जि conquerir + तव्य → जेतव्य ser conquerit
 दा donar + तव्य → दातव्य a ser donat

- ति** Forma noms abstractes d'acció a final de paraula, quasi sempre indica femení.
 de √ बुध् saber + ति → बुद्धि *búd-dhi** intel·ligència
 * ta i tha precedides d'aspirada sonora final d'arrel, es transformen en sonores, rebent l'aspiració de la lletra anterior: de *budh + ta = bud-dha* conegut, de *labh + ta = lab-dha* obtingut, de *duh* per *dugh + ta = dug-dha* munyit.
 de √ स्मृ recordar + ति → स्मृति *smṛ-ti* memòria
 de √ भृ alimentar + ति → भृति *smṛ-ti* salari
 de √ पा protegir + ति → पाति *pā-ti* m. marit, espòs
- तृ** Aquest sufixe és el mateix que el del participi futur, forma noms de l'agent (fusta >fust-er)
 Ex. de √ नी conduir, guiar + तृ → नेतृ el que porta, guia, cap, lider
 de √ कृ fer + तृ → कर्तृ l'agent d'una acció
 de √ जन् néixer, produir + तृ → जनितृ *jan-i-tṛ* genitor (Nom. m. जनिता i f. जनित्री)
 de √ भृ alimentar + तृ → भर्तृ *bhar-tṛ* sustentador, sostenidor (Nom. m. भर्ता i f. भर्त्री)
- त्र** Tots els noms formats amb aquest sufixe són la major part substantius neutres i indiquen el mitjà o instrument de l'acció expressada per el tema verbal. Guña la vocal si no és अ, i amb freqüència inserta इ.
 Ex. de √ स्तु alabar + त्र → स्तोत्र *stó-tra* oda, himne
 de √ श्रु escoltar + त्र → श्रोत्र *stó-tra* l'organ de l'orella, l'orella
 de √ खन् cavar + त्र → खनित्र *khan-i-tra* aixada
 de √ चर् moure's, marxar + त्र → चरित्र *car-i-tra* procediment, progrès
 de √ शास् governar + त्र → शास्त्र *sās-tra* codi moral, llibre religiós
 de √ नह् lligar + त्र → नद्धत्र *nád-dhra** cinta de cuir
 de √ नी conduir + त्र → नोत्र *né-tra* ull
- मन्** S'obtenen noms neutres d'acció i alguns masculins. Guñen la vocal de l'arrel.
 Ex. de √ कृ fer + मन् → कर्मन् *kár-man* acció
 de √ वृ cobrir + मन् → वर्मन् *vár-man* armadura
 de √ जन् néixer + मन् → जनमन् *ján-man* naixement
 de √ उष् cremar, consumir + मन् → उष्मन् *uṣ-man* m. calor, ardor; estiu
 de √ प्रि alegrar-se + मन् → प्रेमन् *pré-man* m. n. alegria
 de √ ज्ञा conèixer + मन् → नामन् *nā-man* nom
- त्वा** Forma el participi gerundi a partir del verb simple (l'acció és anterior a l'acció del verb principal). El sufixe त्वा tv-ā ve originàriament d'un antic instrumental singular del tema तु. Generalment s'afegeix a l'arrel substituint el participi passiu त्. [Macdonell p. 137 n. 162/2, 163, 164]
 Ex. de कृत *kṛ-tá* fet → कृत्वा *kṛ-tvā* havent fet, fent
 de उक्त *uk-tá* parlat → उक्त्वा *kṛ-tvā* havent parlat, parlant
 de गत *ga-tá* anat → गत्वा *kṛ-tvā* havent anat, anant
- नगरं गत्वा मन्दिरं पश्यामि** havent anat/anant a la ciutat, veig el temple
 ↳ gerundi de l'arrel गम्
- ज्ञानयुक्तः कर्मफलं त्यक्त्वा मोक्षं गच्छामि** havent renunciat las fruits de l'acció assoleixo l'alliberament
 ↳ jñanena (instr.) ↳ ktva

- य Si el verb està compostat amb una preposició pren य en vers de त्वा.
- Ex. भू ser → भूत्वा *kr-tvā* havent sigut, sent / però संभूय *sam-bhū-ya*
 वच् parlar → उक्त्वा *kr-tvā* havent parlat, parlant / però प्रोच्य *pra-uc-ya*
 तृ creuar → तृत्वा *tṛ-tvā* creuant / però अवतीर्य *ava-tīr-ya* havent descendit, descendent
- नगरमुपगत्य गृहं पश्यामः havent arribat a la ciutat veiem la casa
 ↳ upagatya (upa: aprop)

Altres sufixes primaris: इ उ उन ऊ त तु थ न नि नु म मि यु र रु व वन् etc.

तद्धित Sufixes secundaris [J. Gelabert p. 384-89]

Les paraules derivades utilitzen els sufixes secundaris, amb aquests s'obtenen principalment noms patronímics o gentilicis; adjectius (generalment possessius) denotant una relació més o menys exacta i conforme al significat del tema primitiu; apelatius; abstractes, col·lectius, diminutius, despreciatius, etc.

Els *taddhita* són sufixes afegits a les formes de paraules derivades. En el derivat primari, el sufixe s'afegeix a l'arrel mateixa, per això hom els nombre primaris. En el derivat secundari, els sufixes *taddhita* venen en segon lloc després del sufixe primari. [Filliozat p. 159]

Alguns temes primitius poden considerar-se derivats sense admetre cap sufixe secundari, com succeix amb certs noms propis que en plural tenen valor de patronímics, ex.: भृगु nom de un Muni > भर्गव descendent de Bhrgu, d'on भृगवस् Nom. pl. els Bhrgus; i amb alguns noms d'arbres, on llur tema neutre signifiqui el fruit.

En la derivació de temes nominals mitjançant sufixes s'ha de tindre present:

- 1) Els compostos es consideren simples: de *prājñā* (*pra+jñā*) saviesa + el sufixe अ es deriva *prājñā* savi.
- 2) Si el sufixe comença per vocal o य्, la primera síl·laba del tema (i de vegades els dos membres d'un compost), s'eleva a वृद्धि.
 Ex. amb el sufixe अ tenim: de *Śiva* > *śaivá* fill de *Śiva*
 de *bhūmī* terra > *bhāuma* terrestre
 de *suhṛd* amic > *sāuhṛd* o amb doble वृद्धि *sāuhard* amiatat
- 3) Els compostos que contenen य् o व् (originàries d' ई o ऊ) en la primera síl·laba, fan precedir a les semivocals les lletres ई, ऊ per a elevar a वृद्धि dita síl·laba. य् canviarà a ऐय् āy, व् canviarà a औव् āuv.
 Ex. amb el sufixe इक् tenim: de *nyāya* (*ni + āya*) lògica > *nāyāyiká* lògic
 amb el sufixe अ tenim: de *svaśvá* (*su + aśva*) bon cavall > *sāuvaśvá* bondat del cavall
- 4) Devant d'un sufixe que comença amb vocal o य् es perden ā, é, ī (accentuada); ū canvia a av; ṛ a r; i e, āi, o āu esdevenen respectivament ay, āy, av, āv.
 Ex. *ankura* + *ita* > *ankuríta*, *ṛtu* + *ya* > *ṛtāvya*, *pitr* + *ya* > *pítṛya*.
- 5) Els temes acabats en न् generalment la perden amb la vocal precedent davant d'una altra vocal i de य्. Devant de consonant s'eludeix solament l'न्, conservant-se en alguns derivats com per exemple: de *yúvan* jove > *yāuvan-á* joventut, de *rājan* rei > *rājan-yá* real.
- 6) Els noms en *añc* davant de consonant prenen el tema mig, davant vocal o य् prenen el tema dèbil. El mateix succeix amb el sufixe de Participi perfecte reduplicat वस्.

Es poden obtindre temes derivats de tres maneres diferents:

- 1) Elevant a वृद्धि la vocal de la primera síl·laba.
- 2) Canviant l'accent.
- 3) Per mitjà del sufixes, sols o combinats, anomenats *taddhita*.

. Els temes formats segons la primera classe, foren en el seu origen, la major part adjectius patronímics o gentilicis, després passaren a significar adjectius de matèria, etc. i darrerament noms abstractes.

. Respecte de l'accent, els derivats amb vṛddhi s'acentuen sempre, bé la primera síl·laba o bé l'última, en oposició al to del tema primari. De forma que si aquest carga l'accent sobre la primera, el derivat ho farà sobre l'última, i vice-versa. Ex.: de *kánva* n. pr. *Kanva* > *kaṇvá* descendent de *kanva*, de *índra* > *āindrá* de Indra, de *putrá* fill > *pāutra* net, de *kumará* nen > *kāumara* de nen, de *su-bhága* afortunat > *sāubhaga* fortuna, de *mitrā-váruṇā* du. *Mitra* i *Varuṇa* > *māitrāvaruṇa* de *Mitra* i *Varuṇa*.

Principals sufixes de derivació o secundaris:

Patronímics

Es caracteritzen per prendre vṛddhi la primera vocal del nom propi.

अ És el sufixe principal (fem. ई). La vocal final pren guṇa i si és आ es perd.

Ex. de *síva* deu Śiva > *śaiv-á* fill de *Śiva*
de *kúru* nom d'un príncep > *kāurav-á* descendent de *Kuru*
de *jáhnu* nom d'un rei > *jāhnav-i* filla de *Jahnu* (el Ganges) [í]

य Té accentuació varia.

Ex. de *indra* n. pr. *Indra* > *āindr-yá* fill de *Indra*
de *manú* n. pr. *Manu* > *mānav-ya* fill de *Manu*
de *daśarátha* n. pr. el pare de Rama > *daśaráth-i* fill de Daśaratha [í]

I també, encara que menys utilitzats: अहि इ एय इनेय एर आर इक आयन आयनि

En quant als noms de tribus, nacions, etc. es formen del nom del país o jefe, presentant el tema en pl. m.

Ex. de *váṅga* costa oriental de Bengala > *vaṅgās* els Bengalas
de *karṇāṭa* la regió de Mysor > *karṇāṭās* els Carnatas
de *kalīṅga* costa de Coromandel > *kaliṅgās* els Kalingas.

Adjectius de possessió

र i -ल Mitjançant els sufixes र i ल units immediatament o interposant ई ऊ s'obtenen molts adjectius possessius. També amb वल न स लु etc. El tema generalment no canvia, i el seu fem. és amb आ.

Ex. de *asú* vida > *asu-rá* vivent
de *ásman* pedra > *aśma-rá* pedregós
de *áṅḍa* ou > *aṅḍ-i-rá* ovari
de *dánta* dent > *dant-u-rá* que té dents (elefant)
de *dhárma* religió > *dharm-i-lá* religiós

इन् मत् वत् La major part d'adjectius possessius es formen amb aquest sufixes, amb ells també es poden formar adjectius amb significació d'estar dotat d'alguna cosa. L'accent varia amb els sufixes मत् i वत्, uns admeten els mateix accent primitiu, com *késavat* de *kéśa*, *putrávat* de *putrá*, i altres accentuen els sufixes com hom pot veure en els exemples citats.

Ex. de *jñāna* coneixement > *jñān-in* savi [í]
de *súkha* felicitat > *sukh-in* feliç [í]
de *dhána* riquesa > *dhan-in* ric [í]
de *bála* força > *bala-vát* valent, fort (Nom. m. *balavān*)
de *go* vaca > *go-mát* que té vaques
de *búddhi* saviesa > *budhi-mát* savi
de *ágni* foc > *agni-mát* que té foc
de *kéśa* cabell > *kés-in* que té cabell, lleó [í]

Altres sufixes possessius: आट् आलु ग्मिन् व विन् श [Filliozat p. 163-5]

Noms abstractes

ता i त्व El primer sufixe forma substantius femenins i el segon neutres.

- Ex. de *dīrgha* llarg > *dīrghā-tā* o *dīrgha-tvā* longitud
 de *urú* ample > *urú-tā* o *uru-tvā* latitud
 de *nīla* blau > *nīla-tā* o *nīla-tvā* la blabor
 de *pūruṣa* home, persona > *pūruṣa-tā* o *puruṣa-tvā* virilitat, personalitat
 de *sādhú* persona bona, sant, ... > *sādhú-tā* o *sādhū-tvā* bondat ...
 de *sundara* bell, bonic > *sundara-tā* o *sundara-tvā* bellesa, encant
 Amb aquests dos sufixes també es formen els noms:
 de *dēva* déu > *devā-tā* divinitat
 de *rājan* rei > *rāja-tvā* dignitat reial

इमन् De vegades hom veu emprat el sufixe masculí *iman*.

- de *chāṇḍa* apassionat > *chāṇḍ-īman* passió [i]
 de *kr̥ṣṇa* negre > *kr̥ṣṇ-īman* negrura, taca [i]

Col·lectius

अ i य Són quasi tots noms neutres i es formen amb अ i य prenent sempre vṛddhi.

- Ex. de *mayūra* pavo reial > *māyur-ā-m* manada de pavos reials
 de *kéśa* cabell > *kāś-yā-m* cabellera
 de *jūvalī* doncella > *yāuvāt-ā-m* reunió de doncelles
 de *brāhmaṇa* brahman > *brāhmaṇ-yā-m* col·legi de brahmans o sacerdots

Diminutius

क Amb el sufixe क s'obtenen substantius que expressen disminució, tendresa i despreci.

- Ex. de *vṛkṣa* arbre > *vṛkṣa-ká* arbret
 de *grántha* llibre > *grantha-ká* llibret
 de *putrá* fill > *putra-ká* fillet
 de *ásva* cavall > *aśva-ká* mal cavall o cavall petit
 de *tāila* oli > *tāila-ká* oli de mala qualitat

Comparatius i superlatius

तर तम S'apliquen als noms i adjectius, així com als adverbis i als verbs. En aquest darrer cas तर i तम esdevenen respectivament तराम् i तमाम्. [Filliozat p. 160]

- Ex. *laghu* petit > *lagutarah* més petit > *lagutamah* el més petit
ghana gran > *ghanatarah* més gran > *ghanatamah* el més gran
pacati ell cuina > *pacatitarām* ell cuina millor > *pacatitamām* ell cuina el millor
sundarā bella > *sundaratarā* més bella > *sundaratamā* la més bella

Adjectius varis

Amb els sufixes अ य क इक i prenen vṛddhi en la primera síl·laba, es formen molts adjectius amb significat molt diversos.

- अ Ex. de *hemánta* hivern > *āimant-á* hivernal
 de *sarād* tardor > *sārad-á* tardorenc, autumnal

de *úma* lli > *āum-á* de lli
de *śūn* gos > *śāun-á* del gos, caní

य Uns conserven l'accent dels primitius, altres accentuen la 1ª síl·laba i altres el sufixe.

Ex. de *uśás* aurora, alba > *uśás-ya* albada, matinal
de *aśva* cavall > *áśv-ya* de cavalls
de *kṣirá* llet > *kṣāir-ya* lletós
de *div* el cel > *dív-ya* celest
de *pitṛ* el pare > *pítr-ya* paternal

क Ex. de *nagná* nu, asceta nu > *nágna-ka* despullat
de *síndhu* el mar > *síndhu-ká* marítim
de *sūci* agulla > *sūci-ka* picadura

इक Ex. de *várca* estació de plujes > *vārc-iká* plujós
de *kumúda* flor de lotus > *kāumud-iká* abundant en lotus
de *dhárma* religió > *dhārm-iká* religiós

Altres exemples de sufixes secundaris [Filliozat p. 161-2]:

अक *uṣṭra* + *aka* > *auṣṭraka* en relació amb el camell
आमह *pitṛ-pitṛ* + *āmaha* > *pitāmaha* avi patern
इक *śakaṭa* + *ika* > *śakaṭika* carreter
इन *kuṭumba* + *ina* > *kuṭumbinī* mare de família
इय *kṣatra* + *iya* > *kṣatriya* guerrer
ईन *kula* + *īna* > *kaulīna* de bona família
ईय *rāṣṭra* + *īya* > *rāṣṭrīya* del país
मय *mṛṇ* + *maya* > *mṛṇmaya* “fet de” terra
jyotiḥ + *maya* > *jyotirmaya* ple de llum
त्य थ भ म वन् etc.

Invariables:

एन *pūrva* + *ena* > *pūrveṇa* a l'est
ना *nā* + *nā* > *nānā* diversament
vi + *nā* > *vinā* sense
वत् *hīra* + *vat* > *hīravat* com diamant (dóna el sentit ‘com’)
शस् *krama* + *śas* > *kramaśaḥ* en l'ordre (dóna el sentit d'ordre)
eka + *eka* + *śas* > *ekaikaśaḥ* un per un